

Frans VAN ISACKER: *Averechts verloop. Kroniek van een meedogenloze eeuw*. Antwerpen, Uitgeverij Houtekiet, 1988; 156 blz., 498 frank

Het jongste boek van jurist en literator Frans Van Isacker wordt tegelijk aangekondigd als een roman én als een „kroniek van een meedogenloze eeuw”. Familiale toestanden, politieke feiten en socio-culturele ontwikkelingen zijn in dit autobiografische werkstuk verweven tot een lezenswaardig fresco van het leven in Vlaanderen tussen ca. 1900 en 1930. Twee mannen, vader en zoon, figureren achtereenvolgens als hoofdpersonage: in de eerste helft Philip Van Isacker (1884-1951), onder het pseudoniem Rodolf Huyghebaert; in het tweede deel de auteur zelf, Frans Van Isacker (°1920), voor de gelegenheid getooid met de schuilnaam Herbert.

Philip Van Isacker was historicus en advocaat, en ook politicus. Het laatste volgens zijn zoon Frans goeddeels tegen wil en dank, want eigenlijk ambieerde hij in eerste instantie een professoraat in de economische geschiedenis. Toch was hij bijna twintig jaar lang parlamentslid voor het arrondissement Mechelen en beheerde hij in de jaren dertig diverse ministeriële portefeuilles. De inzet van Van Isacker sr. voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit, zijn strijd om het activisme in Mechelen en elders in te dijken en zijn pogingen om de katholieke partij te democratiseren en te vervlaamsen vullen de eerste tachtig bladzijden van het boek, aangevuld met een brok familiale historiek. Al deze

bedrijvigheid speelde zich af kort vóór, tijdens en onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog.

Vanaf 1920, het geboortjaar van Frans Van Isacker, neemt het verhaal een bocht. In het verdere verloop van deze documentaire roman vormen de persoonlijke herinneringen van de auteur om en rond de Mechelse binnenstad de leidraad van het gebeuren. Het meest relevant lijkt mij daarbij wat Van Isacker jr. weet te melden over de geleidelijke introductie van allerhande nieuwigheden in de leefcultuur van de gegoede Vlaamse burgerij tijdens het interbellum: de auto, de doorstroom-w.c., de film, het ligbad, de schrijfmachine, de telefoon enz. Ook maakt hij in een paar bladzijden duidelijk dat de verkorting van de rokken en van de haren van het vrouwelijke volksdeel in de jaren twintig minstens evenveel heeft betekend als de hele taalwetgeving uit deze periode (blz. 99-102)!

Het boek wordt afgesloten met een uitvoerig relaas van een niet onbelangrijk moment uit de kinderjaren van de schrijver: de eerste aanstelling van zijn vader tot minister in een Belgische regering, met name als titularis van het departement Vervoer in het kabinet-Renkin in 1931. Zeven jaar later, in 1938, was Ph. Van Isacker overigens zo gedegouteerd geraakt over het functioneren van de parlementaire democratie in België, dat hij verbitterd terugtrad als minister en overstapte naar de Kredietbank. De echo's van deze ontgoocheling zijn tot op heden nadrukkelijk blijven doorklinken in het proza van zijn zoons Karel en Frans. Zeker ook in *Averchts verloop*. Hoewel het boek het bewijs levert dat politici ook vroeger niet altijd consequent en rationeel konden of wilden handelen, is het toch vooral de huidige politieke klasse die het moet ontgelden. Eén citaat slechts, uit een hele reeks: „... in een tijd dat men vader en moeder zou vermoorden in de niets ontziende en corrupte strijd om het verkrijgen en het behouden van de macht...” (blz. 155).

Met het risico het klassieke verwijt nagestuurd te krijgen dat historici zich al te vaak bezondigen aan het formuleren van detailkritiek, wilde ik hier tot slot toch nog twee slippertjes uit de tekst signaleren. Op blz. 42 wordt de activistische Raad van Vlaanderen ten onrechte omschreven als „een soort regering”. En, in tegenstelling tot wat de auteur op blz. 61 stelt, vond „het meest dramatische gesprek” tussen koning Leopold III en zijn ministers, eind mei 1940, niet plaats in Loppem, maar op het kasteel van Wijnendale te Torhout, de geboorteplaats van vader Van Isacker...

Deze kanttekeningen doen uiteraard geen afbreuk aan de verheugende vaststelling dat Frans Van Isacker nog maar eens heeft aangetoond dat romanciers heel wat meer dan een bescheiden voetnoot kunnen bijdragen tot de geschiedschrijving!

Nico VAN CAMPENHOUT